

Zprávy z vesnic na Slovácku

| ... od Buchlova až po Velkou Javořinu

Archeologové objevili na Velehradě unikátní nálezy

ZDENĚK SKALIČKA

Velehrad – Od krýt celý půdorys severovýchodní nárožní pozdně románské křehové věže z poloviny 13. století, která byla součástí mohutného opevnění nekdějšího cisterciáckého kláštera na Velehradě, ale také zajistit soubor několika pozdně gotických komorných reliéfně zdobných kamenných kachlí se podarilo archeologům ze společnosti Archana Olomouc Zdeněkovi Schenkovi a Janu Milkulíkovi.

K unikátním objevům došlo při pravě probíhajícími záchranném archeologickém výzkumu východně od velehradské baziliky Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje.

Asi z devadesátí procent zachovaný

„Už před dvěma roky jsme s kolegy zjišťovacími sondami naznačili, že půdorys pozdně románské křehové věže je zde z devadesátí procent zachován a také bude po jejím odkrytí veřejnosti prezentován“, uvedl archeolog Zdeněk Schenk. Podotkl, že poprvé byly objeveny základy zmiňované věže s krásným pískovco-

vým soklem v roce 1906, a to při velkoprostředním odkryvu opatského domu Janem Nevěříkem.

„V souvislosti s celkovým odvodněním velehradské baziliky a okolních ploch došlo roce v 1937 k odvodnění této nárožní křehové věže, o čemž svědčí meliorace podél jejích základů. Odvodňovací potrubí tenkrát ještě obkroužili menší obezdívkou,“ okomentoval archeolog nekdější opatření k odvodnění pozemků v areálu velehradského kláštera.

Ve stejné době byly podle něj využity základy věže ke stavbě altánu, který je vyobrazen na historických snímcích a kresbách. Na začátku padesátých let 20. století zde vzniklo zahradnictví Vincenřina, které zde mělo kolelnu na vyhřívání skleníků. Při stavbě kolelny došlo k porušení západní části základů věže. Ta byla i v odborné literatuře považována za zničenou.

„Máme radost, že se tato teze nepotvrdila a základy věže o průměru osm metrů, vnitřní světlosti 326 centimetrů a vnitřní síle její stěny dva a půl metru zůstaly zachovány. Jde totiž nejen o nádhernou ukázkou fortifikační architektury té doby v českém království, ale i o vynikající objev v rámci České republiky,“ neskrývá

VÝZKUM V areálu nekdějšího opatského domu pracují archeologové.

radost Zdeněk Schenk. Velkou radost měl on, jeho kolega Jan Milkulík i pracovníci, které se na výzkumu podílejí, z nalezu několika pozdně gotických komorových reliéfně zdobných kachlí. Ty byly nalezeny před původním západním průčelím bývalého opatského domu v úrovni terénní vyrovnávký z konce 15. století.

„Naleze o to cennější, že pochází z neporušené vrstvy, jejich se v těchto místech mnoho nedochovalo. Nalezené kachle měly výhradně čtvercový formát a byly oxidácně opáleny, přičemž barva jejich povrchu je okrová. Nápadné stopy po očázení na zadní straně kachlí výrazně dokládají jejich funkci využiti,“ objasnili archeolog Schenk.

Snímky: Z. Skalický, Z. Schenk, K. Dlouhý

Podle něj byla původně kotelce kachlí součástí honosných kachlových kamen, kterými byla vybavena jednatřicetná opatského domu, a to nejdříve v době, kdy stál v čele cisterciáckého kláštera opat Milkuláš II. (1466 až 1482). Nejpozději však za opata Jana III. (1492 až 1506).

„Na jedné z čelních vyhlávacích stěn kachlí je znázor-

něna turnajová scéna, která spadá do světských motivů. Za nejzajímavější exemplář lze považovat kachel s náboženskou tematikou se zobrazujícím symbolikou evangelisty Lukáše,“ popsal stručně nalezené kachle Zdeněk Schenk.

V areálu bývalého opatského domu

Archeologové se na Velehradě už pohybují nějakou dobu. „Záchranný průzkum probíhá v areálu bývalého opatského domu v rámci projektu Velehrad – centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy. Pokračovat bude do doby, než budou všechny zemině práce ve východní části od baziliky ukončeny. Stavěbní úpravy v této části si vyžadají čtyři miliony korun,“ informovala Věra Homoláčková, koordinátorka projektu obnovy poutní obce.

Težší práce obstarává firma z Borsíče. „Čeká nás tu hodně práce. Rukama našich zaměstnanců musí projít mnoho kubků zdíva kameného, chel betonových i historických pálených cihel. A ty se poměrně těžko shání. Kdy stavěbní práce v areálu opatského domu ukončíme, to si dnes netroubnu říci,“ přiznal stavbyvedoucí borsíček firmy Josef Krušina.